334

god XIX broj 3 ✶ ✶ ✶ ✶ 17 II 1954

student

nedeljni list beogradskih studenata

Drug Tito Pretsednik Republike

Jednodušnost Skupštine — odgovarala je jednodušnosti naroda, kada je izabrala druga Tita po drugi put za Pretsednika naše Republike.

I mi se pridružujemo čestitkama i željama naših građana, sigurni da će pod Titovim rukovodstvom naša zemlja ići u nove uspehe i pobede.

ДРУГИ КОНГРЕС ССЈ 13, 14 и 15 марта

Из Секретаријата Централног одбора Савеза студената Југославије сазнали смо да се врше обимне припреме за II конгрес ССЈ.

Послати су позиви свим иностраним националним унијама са којима ССЈ сарађује. Конгресу ће бити предложен следећи дневни ред:

1. Отварање Конгреса, избор радног претседништва и верификационе комисије.
2. Усвајање пословника Конгреса.
3. Извештај ЦО ССЈ за период од I до II конгреса — референт Миша Николић.
4. Извештај ревизионе комисије.
5. Реферат: О главним наредним задацима Савеза студената Југославије — референт Мика Трипало.
6. Извештај Верификационе комисије.
7. Дискусија на основу извештаја и реферата.
8. Избор кандидационо-изборне комисије.
9. Избор новог ЦО ССЈ и Ревизионе комисије.
10. Закључци.

Сви делегати ће добити до 1 марта извештај Централног одбора о раду између два конгреса и извештај Надзорне комисије. Према предлогу Секретаријата, Конгрес ће радити на пленарним седницама. Ако буде потребно формираће се посебне комисије за формулисање закључака о појединим питањима.

PRVA MEĐUUNIVERZITETSKA KONFERENCIJA

PRETSTOJI REVIZIJA nastavnih planova i programa

Kako organizovati samoupravu univerziteta? Uvođenje postdiplomskog studija?

U Beogradu je 13 i 14 ovog meseca održana Prva interuniverzitetska konferencija kojoj su prisustvovali pretstavnici svih univerziteta i velikih škola u zemlji.

Konferencija je razmatrala mnoga pitanja rada fakulteta. Za ključci konferencije imaju karakter preporuka i dostaviće se svim fakultetskim savetima, kao i prosvetnim vlastima.

Ovakva konferencija održaće se na početku svake školske godine. Sledeća će se održati u Zagrebu.

Predlozi za Zakon o univerzitetima

Najživlja diskusija vođena je o predlozima za budući Zakon o univerzitetima i velikim školama. Ideja o samoupravi — to je bila polazna tačka svakog diskutanta; istaknuto je da univerzitet treba da bude najviša nastavna i naučna ustanova, a u vršenju toga zadatka nalazi se organizaciono i budžetski pod neposrednim rukovodstvom Narodne skupštine Narodne Republike.

Interesantno je istaći zaključak da bi budući Zakon trebalo da bude kratak, opšti zakon, ostavljajući mogućnost da se ostalo podrobnije obuhvati drugim propisima.

Samouprava univerziteta trebalo bi da obuhvati sve društvene faktore koji su zainteresovani za visoko školstvo, dok bi prava i dužnosti učesnika u samoupravi bila u srazmeri sa stepenom njihove zainteresovanosti.

To se odnosi na nastavnike, studente, prosvetne vlasti i široku stručnu javnost. Učešće stručne javnosti ima savetodavni karakter, dok je uloga Saveza studenata u predlozima za novi zakon formulisana ovako: »Učešće studenata u samoupravi univerziteta ostvaruje se povremenim pozivanjem pretstavnika studenata na sednice fakultetskih saveta radi rešenja pitanja od interesa za studente.«

»Predmeti se nekad stvaraju prema ličnostima,

gradivo se rascepkava i (u sali, razumljiv, žamor)....« tako je počeo diskusiju o nastavnim planovima i programima jedan od učesnika konferencije.

Još konkretnije o tome govorio je rektor Beogradskog univerziteta dr Vukić Mićović: »Za predmet Fiziologiju na Prirodnomatematičkom fakultetu postojao je jedan profesor; posle je dolaskom još jednog nastavnika ta građa podeljena na dva predmeta. Sada su primljena još dva docenta i ako bi i oni predavali, po rečima dr Vukića Mićovića, onda bi imali četiri predmeta.« (smeh).

Čest je slučaj da isti fakulteti u različitim univerzitetskim centrima ne samo što imaju različite nastavne planove i programe kao i režime studija, nego imaju i različito vreme trajanja studija: Medicinski fakultet u Skoplju traje pet godina, dok na drugim univerzitetima traje šest godina i sl.

Radi svega ovoga preporučuje se, od strane konferencije, da fakultetski saveti u toku ovog semestra priđu detaljnoj reviziji nastavnih planova i programa.

Da bi se uskladio studij na srodnim fakultetima odlučeno je da se održe interfakultetske konferencije nastavnika koje bi išle »ne putem friziranja nastavnih planova i programa kao i režima studija«, kako je istakao jedan od učesnika, nego usklađivanjem uz razumevanje konkretnih uslova svakog fakulteta. Sugerira se fakultetskim savetima da barijere, odnosno položen određen broj ispita, budu posle prve godine studija.

»Žao mi je što moram istaći, rekao je pretstavnik Saveza studenata Jugoslavije, da smo mi studenti u dosadašnjoj borbi za reviziju nastavnih planova bili gotovo usamljeni.« Na ovo niko od učesnika nije stavio primedbu.

(Nastavak na trećoj strani)

Јединствен став

Одлуке и материјали III (ванредног) пленума ЦК СКЈ темељито су разоткрили антимарксистичке, ревизионистичке, за нашу земљу и социјалистичку изградњу штетне ставове Милована Ђиласа.

Оне су поново потврдиле стару истину да се ни са којих других до доследно марксистичких позиција не може говорити и писати о социјалистичкој демократији, ни о било ком другом питању праксе и теорије социјализма. И показале су да било који други став — ма како прикриван и замагљиван — тобожњим „антидогматизмом", „даљим развојем теориске мисли", „новим идејама" када не полази са научних позиција и не извире из научне анализе наше стварности мора да доведе до анархистичких, по својој суштини грађанских, социјалдемократских и буржоаских позиција.

Управо то су, по сржи свога значења, Ђиласове теорије о апстрактној демократији за све, о негирању улоге радничке класе, о излишности постојања демократског механизма, о сувишности улоге и рада Савеза комуниста итд. Управо то, само још јасније, показује читава Ђиласова концепција када се ослободи намерно убачених полуистина и појединих примера, када се сагледа и оцени у целини.

Организације Савеза комуниста и студенти нашег Универзитета дискутовали су о ставовима Ђиласа суочавајући их са ставовима VI Конгреса и II Пленума ЦК одмах по изласку саоштења ЦК. Користећи те материјале организације су виделе и једнодушно оценили као туђе нашој борби за социјализам оно што је било основно у тој концепцији. Тај јединствени став значио је нову потврду повезаности са стремљењима и борбом радничке класе, значио је доследност у борби за линију VI Конгреса у изградњи социјалистичког друштва. Наш став био је израз наше снаге и чврстине. Пропала су сва очекивања оних малобројних који су се надали да ће студенти београдског Универзитета мислити друкчије него што мисле сви људи наше земље.

Посматран само са становишта личности Ђиласов случај не би заслуживао да се о њему поново пише после свега онога што је о њему до сада написано и речено. Али Ђилас није само појединац. Он је пре свега нужни израз и гласноговорник малограђанских и сличних схватања, израз оних снага које покушавају да се супротставе нашем даљем кретању напред. Те снаге су мале али постоје. Била би несумњива политичка погрешка превиђати их и потцењивати. Трећи пленум је на то изричито указао. Против њих се треба борити стално и доследно као што смо се борили и боримо са бирократизмом и бирократијом.

То је једини могући пут развоја социјалистичке демократије у нашој земљи.

- šta je aiesek
- bez nervoze
- studentski domovi u deficitu
- »duboko plavo more«
- festival beogradskih studenata
- francuz u londonu reportaža
- neobičan amater
- balkanski festival
- srednjoškolac olimpijski pobednik na 800 m.

U OVOM BROJU

ЗА ДИСКУСИЈУ

Постоје ли групе БЕЗ ПЕРСПЕКТИВЕ?

На Филозофском факултету има неколико група чији студенти за сада нису сасвим сигурни да ли ће после завршетка студија моћи да се запосле на одговарајућој струци. То су: педагошка, психолошка, историја уметности, археолошка, етнолошка и славистика. При садашњем стању школства, уколико се не измене прилике, проблем би се поставио и на неким другим групама. На Филозофском факултету, чији стручњаци иду углавном у средње школе а само мањи део нађе места у другим просветним и научним установама, сада студира око 8.000 са апсолвентима. Мада је у ову цифру унет и онај број ванредних студената, од кога се неки моментално налазе на дужностима учитеља или наставника, а студирају да би после завршетка студија добили боље место, ипак је та цифра велика.

Но, гледајући из опште перспективе и узимајући у обзир чињеницу да ће се школство развијати и да, нарочито у неким струкама, стање још увек не задовољава, тај проблем се не би могао поставити.

Унеколико друкчије стоје ствари у струкама горе поменутих група. На неким од тих група није много дипломирало, па ипак осећа се засићеност у стручњацима те врсте. На етнолошкој од 1948 године до данас (а тада су углавном дипломирали први студенти после ослобођења) дипломирало је 48, на историји уметности 86, археолошкој 15 (раније је она била у саставу историје уметности) и на педагошкој 111. Некад популарна славистичка група дала је досада 108 дипломаца. Сада је и ту дошло до застоја. Шта ће онда радити будућих 200 слависта (без садашњих апсолвената-?

(Наставак на трећој страни)

ОБАВЕШТЕЊЕ

Услед несташице хартије, Редакција „Студента" је приморана да неколико бројева изда на осам страна.

VESTI

Odbor za prosvetu Savezne Narodne skupštine ovih dana počinje sa diskusijom o prosvetnom sistemu. Pored ostalog, doneće se odluka o nastavnim planovima i programima, apsolventskom stažu i stipendijama. Očekuje se da će uskoro biti donet i Zakon o univerzitetima. Organizacije Saveza studenata pripremaju elaborate sa primedbama i predlozima koje će dostaviti odboru za prosvetu.

Savezno izvršno veće donelo je odluku o apsolventima. Zauzet je stav protiv povećanja apsolventskog staža i preporučeno da se rešenja traže u pravcu izmene nastavnih planova i programa, jer su oni i prouzrokovali sadašnji broj apsolvenata i dužinu apsolventskog staža. U međuvremenu, po republikama će se formirati komisije koje će pojedinačno rešavati pitanje apsolvenata i donositi odluke. Komisije odmah počinju sa radom.

Prema podacima iz aparata Saveznog izvršnog veća postoji predlog da se studentima oduzme pravo na regres za godišnji odmor. Ovo se odnosi na one studente koji su to pravo imali samo na osnovu toga što studiraju. Izgleda da predlagači odluke polaze od činjenice da je jedan broj studenata na nepravilan način koristio ova prava i da to ne dozvoljeno uopštavaju.

Ljubljana: U diskusijama oko nastavnih planova i programa na Građevinskom fakultetu angažovano je društvo inženjera i tehničara i veći broj privrednih radnika. Ovom načinu rada suprot stavili su se neki nastavnici govoreći da se time, navodno, krši autonomija Univerziteta.

УНИВЕРЗИТЕТСКА ХРОНИКА

kroz stranu studentsku štampu

Japanese student News Service

„Могућности студената да се запосле током летњег распуста показале су прошлог лета неочекивано добар резултат. Насупрот садашњим озбиљним тешкоћама у проналажењу запослења у Токију и његовој околини, секција студентске помоћи на Нагоја универзитету била је у правом пословном вртлогу прихватајући понуде за запослење којих је било више него студената који су тражили посао.

Од запослења које су студенти прихватили, најбројнији су лакши физички радови, а затим канцеларски послови. Неки студенти су отишли у трговину, а неки су ишли за васпитаче деце у приморским летовалиштима. Други су радили по ресторанима и сличним местима.

Доња табела даје преглед студентских запослења и зарада на Нагоја универзитету:

Тражило запослење — — — — 631

Пословне понуде — — — — 2.357

Остварено радних дана — — — 34.353

Просечни месечни приход — — 3.800 јена (10,5 дол.)

Према горе датој табели, студенти на Нагоја универзитету зарадили су око 2,300.000 јена (6.389 долара) у прошлом јулу и августу“.

Ови подаци указују на значајну активност службе студентске помоћи на јапанским универзитетима, што није усамљен случај, јер се и на другим универзитетима у иностранству служба студентске помоћи значајно развила, тако да обезбеђује запослење не само студентима који су још увек на студијама, него и онима који су завршили своје факултете.

LUTTES

Орган социјалистичке омладине Француске доноси у свом последњем броју један интересантан упитник упућен омладини.

Пошто у почетку поставља неколико општих питања о старости, занату итд., лист прелази на нека конкретна питања која данас свакако највише интересују омладину, а посебно радничку омладину у Француској. У овом броју донећемо та питања, а надамо се да ћемо бити у могућности да у једном од наредних бројева објавимо резултате те анкете.

Питања гласе: „Каква је твоја плата; да ли си потпуно или делимично беспослен“, затим: „Које су по твом мишљењу највеће тешкоће које се испречавају пред једним омладинцем у тренутку његовог поласка у живот; да ли мислиш да се власти довољно старају о омладини, да ли имаш поверења у твоју генерацију“, затим нека питања о школству, његовом трајању итд. Следеће питање је: „Да ли мислиш да омладина треба да се интересује за велике националне и међународне проблеме; да ли си задовољан са француским политичким режимом, ако ниси, шта мислиш да претставља највећи баласт који га оптерећује; да ли треба ујединити Европу“. На крају долазе питања о политичкој припадности, припадности синдикатима, разним удружењима итд.

Анкета је анонимна.

Povodom članka „Komisije komisije“

Odgovor upravnika Doma „14 decembar“

Nekoliko reči o domu »14 decembar«. Evo kako izgledaju prihodi i rashodi doma:

Prihodi:		
Uplata za stan	408.000	din.
Rash. ukupno	559.970	din.
Rashodi:		
Plate radnika i služ.	164.083	din.
Ogrev	183.024	
Osvetlenje	97.123	
Kancelariski materijal	3.906	
Tr. čišć. održ. zgrade i inventara	24.910	
PTT. troškovi	9.517	
Pranje veša	42.811	
Čišćenje odžaka	3.596	
Voda	31.000	

Kako se iz ovog kratkog pregleda vidi rashodi su mnogo veći od prihoda. Iako je broj radnika i službenika sveden na minimum, ipak fond plata opterećuje troškove mnogo, a od 1-I-1954 godine fond plata će biti veći jer će se Socijalni doprinos plaćati ne više 10% već 45%. Ovo povećanje uplate za socijalni doprinos bez sumnje će se negativno odraziti na naše prihode što će svakako morati osetiti studenti. Dobro bi bilo da merodavni organi na vreme povedu računa o ovome.

I stavka ogreva je velika i najveće opterećenje troškova rashoda. Istina je da studenti dobijaju »kanticu« uglja — kako to kaže i drug Dervišbegović — ali ne krivicom uprave doma i radnika koji po njegovim rečima »sve nemilice razvlače«, već krivicom male uplate i za naše mogućnosti visokih cena uglju i drvima. Treba znati da ni ranijih godina kada je dom bio budžetska ustanova i kada je imao daleko bolje materijalno finansiske uslove studenti nisu dobijali više uglja i drva nego što dobijaju danas. Ima i takvih stavki u našim rashodima o kojima bi se moglo i moralo ozbiljnije razgovarati i što pre ih rešiti. Tu pre svega dolaze veliki izdaci za potrošnju struje, vode itd., koje Uprava doma ne može rešiti nekom administrativnom merom već isključivo studenti pravilnim korišćenjem i upotrebom svega toga, kao i iznošenjem na konferencijama što dosada nije činjeno. Zašto se zavaravati, i rešavati ono što je davno bilo i prošlo, ono što je zauvek iščezlo, a ne rešavati goruće probleme doma koji su jednako važni za sve studente u domu. Ono što drug Dervišbegović kaže da službenici-radnici doma nemilosrdno raznose, i greju se sa studentskim ogrevom nije istina i nema veze sa sadašnjim stanjem u domu. Istina je to, da je po odobrenju bivše Uprave ceo personal plaćao 50% hranu i davao svoje K karte uz mesečnu uplatu (oni koji stanuju u domu) te na taj način nosio ugalj i drva kao i studenti iz istog podruma. Koliko je to bilo pravilno i da li je uopšte bilo pravilno, ne želim da kažem ništa, jer je to odavno bilo i jer tada nisam bio. Upravnik pa mislim nisam ni dužan da govorim o onome što je bilo u vremenu od osnivanja doma pa sve do 1-II-1952 godine kada sam postavljen za upravnika. Mišljenja sam da svakvim »greškama« ne bi smeli davati prioritet kod tekućih mnogo ozbiljnijih problema doma i restorana.

Ukoliko je potrebno spreman sam za svaku diskusiju o studentskom domu »Milovan Đilas« zasnovanu na činjenicama.

Nik. PETRIČIĆ

Моторни воз Панчево—Београд

Да ли ће највећи проблем панчевачких студената бити најзад решен

Панчево има око 300 студената, већина од њих не станује у Београду већ свакодневно путује, како би присуствовали предавањима и вежбама. Има случајева да неки купују и по два пута дневно карте за Београд и натраг. Саобраћајне везе са Београдом су врло неуредне. Можда се не може рећи да возова за Београд има мало, али њихов ред вожње је такав да уопште не одговара студентима. Ако се не оде првим јутарњим локалом (који стиже у Београд у 5 часова и 30 минута) онда се на предавање више уопште не може стићи пошто возова више до подне нема.

Градско аутобуско предузеће је недавно укинуло повластице за ђаке и студенте, које су они до тада имали, тако да су студенти сада принуђени да плаћају целу карту. На тај начин су и студенти који су путовали аутобусом принуђени да путују возом. Због тога се још јаче поставило питање о уреднијем саобраћају возова.

Студенти и остали путници оправдано захтевају да се уведе моторни воз на релацији Панчево — Београд.

Многобројним молбама студената и других путника железничка станица Панчево је знатно изишла усусрет у увођењу локала који од 1 јануара полази из Панчева у 7 часова. Али и поред тога у основи овај проблем остаје и даље нерешен.

Молбу путника, чији добар део чине студенти, за увођење моторног воза разматрало је пре извесног времена Веће произвођача среског народног одбора. Веће се сагласило да треба да се изађе у сусрет овом захтеву путника и у потпуности је усвојило њихову молбу као оправдану. На крају је Веће произвођача решило да са своје стране поткрепи захтев путника и да пошаље молбу Дирекцији железница како би она донела коначну одлуку о томе.

Р. Д.

Stanarina u domovima neće se povisiti

Socijalni doprinos ostaće 10%

Na prošloj sednici Gradskog narodnog odbora za grad Beograd razmatrano je i pitanje studentskih domova. Socijalni doprinos na plate radnika i službenika u studentskim domovima trebalo je da se, prema jednoj uredbi za sve radnike i službenike, podigne od 10% na 45%, što bi dovelo do razmernog povećanja stanarina.

Narodni odbornici su razmotrili ovo pitanje i došli do zaključka da je nemoguće povisiti stanarinu u studentskim domovima. Odbor je predložio nadležnim organima da socijalni doprinos u domovima ostane 10 po sto.

Kako nezvanično saznajemo ovaj predlog gradskih odbornika je usvojen.

Коментар

Без нервозе

Прошли семестар био је испуњен свакодневном борбом студената за нормалан студиј. Започето је комплексно разматрање наставних планова и програма. Али, највећи део терета понели су студенти на својим леђима. Они су стављали примедбе на постојеће наставне планове и програме, захтевали њихову ревизију а понегде и предлагали (док професори, као по договору, не дају иницијативу) нове наставне планове и програме.

Кад је готово све то пало на студенте, а нормално би било да професори воде прву реч у свим питањима наставе, разумљиво је што је у решавању ових питања било елемената журбе, а и ексцеса.

Но и поред тога резултати који су постигнути у току семестра задовољавају.

Оно што смо постигли не сме да заварава нас студенте, а мислимо да неће ни професоре, и да у новом семестру попустимо са нашим оправданим захтевима за нормализацију студија. То је борба на дугој стази, а свако половично и компромисно решење не само што не користи, него и штети.

Конференција претставника свих универзитетских центара у земљи, која је одржана ових дана у Београду, у принципу се сложила са потребом доследне ревизије наставних планова и програма. Иако је и досада у принципу, у изјавама за штампу на почетку школске године ово прихватано — али и не спровођено у живот, ипак верујемо да ће сада бити другачије.

Честе, површне и нестудиозне промене у режиму студирања доводе, најблаже речено, у сумњу ауторитет школе као научне установе. Није ретко да студенти уочи испитног рока не знају шта и како ће да полажу. Све то говори о потреби усклађивања постојећих режима студија, наставних планова и програма како са достигнућима у науци, тако и са потребама праксе.

Сви ови задаци, без обзира како оптимистички гледамо на могућност појачања иницијативе наставника, могу се потпуно спровести учешћем студената и то мирно, без нервозе, без непотребног детаљисања, а кроз критику постојећег стања на факултетима.

М. Ђ.

Из међународне студентске организације

ШТА ЈЕ АИЕСЕК?

Ове године седамдесет студената економије одлази на праксу у иностранство

АИЕСЕК је Савез удружења студената високих економских и комерцијалних школа. То је организација у коју су учлањени Аустрија, Белгија, Данска, Финска, Француска, Немачка, Холандија, Италија, Норвешка, Шведска, Швајцарска итд. Ми са свим земљама, учлањеним у АИЕСЕК, осим Шпаније, сарађујемо.

Стварању АИЕСЕК-а претходила је — непосредно пред II светски рат — сарадња тридесет студентских организација из скандинавских земаља. Та сарадња била је углавном по школским питањима, као например: измена разних информација из области студија, измена књига и уџбеника итд. Касније је почела и размена практиканата, али почетком II светског рата 1939 године ова сарадња престаје.

Марта 1949 године претставници шеснаест организација из Белгије, Данске, Финске, Француске, Холандије, Норвешке и Шведске састали су се у Штокхолму, где је поново основан АИЕСЕК.

Размена студената базира на принципу реципроцитета. Сваки национални комитет АИЕСЕК-а дужан је да за практиканте, које прима из других земаља, обезбеди код привредних организација место за праксу. И задатак му је да обезбеди финансиска средства за издржавање студената за време праксе. Међународним споразумом узето је као минимум за издржавање студената за један месец 15 фунти стерлинга или еквивалентни износ новца земље у којој је практикант. Минимално време трајања праксе је два месеца, јер краће време не би било од користи ни на једном послу.

У научним националним путовањима обухваћене су само две земље. Задатак Комитета земље домаћина је да уз помоћ студената са својих школа обезбеди смештај за студенте госте, а за време њиховог боравка да организује посете трговачким и индустриским организацијама и важним установама, обично изабраним као типичне за поменуте земље. Сем тога, домаћин организује специјалне семинаре преко којих упознаје госте са условима трговине и индустрије у земљи.

Међународна научна путовања организују се на сличан начин. Једина разлика је у томе што су групе посетилаца састављене од студената из више земаља и да се том приликом посећује већи број земаља.

АИЕСЕК сарађује и дописује се са разним међународним организацијама. Између осталих и са Међународном трговинском комором и УНЕСКО-ом. Ове организације са своје стране помажу му у афирмацији пред јавношћу а помажу организовању конгреса, помажу финансирањ некад, нарочито приликом одржавања конгреса у земљу у којој се он одржава.

На V конгресу АИЕСЕК-а у Нирнбергу наших пет економских факултета преко свог Националног одбора учлањено је у ову организацију.

Овогодишња пракса ценећи по ономе шта су све наши студенти научили у иностранству, врло је корисна и ми сматрамо да је треба проширити. У том циљу планирано је да ове године пошаљемо на праксу у иностранство 70 студената. Од тога 50 ће финансирати управа за економску и техничку помоћ, а 20 ће ићи о свом трошку. За свих 70 студената Југословенски одбор АИСЕК-а наћи ће место у иностранству.

PRVA INTERUNIVERZITETSKA KONFERENCIJA

Pretstoji revizija NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA

(Nastavak sa prve strane)

Ograničenje broja novih studenata?

Broj studenata na svim fakultetima daleko premašuje njihove kapacitete. Narodna vlast, iz objektivnih razloga, ne može da pruži velika novčana sredstva za hitno proširenje tih kapaciteta. Radi toga, istakli su svi diskutanti, u idućoj školskoj godini neće se moći primati novi studenti u neograničenom broju.

Ovo se naročito odnosi na konjukturne fakultete: kao što su medicina i tehnika. U tom smislu predložiće se ograničenje broja novoupisanih studenata putem uvođenja konkursnih prijema na fakultete.

Svi studenti pri upisu na fakultet trebalo bi da pristupe detaljnom lekarskom pregledu kako bi se i tako utvrdila sposobnost za određen studij.

Sa diplomom srednje stručne škole ne može se upisati na fakultet — zaključak je konferencije. Motivacija: Dosadašnja praksa pokazala je da svršeni učenici srednjih stručnih škola ne mogu, bez gimnaziskog opšteg obrazovanja, da normalno studiraju. To je, pored ostalog, rezultat slabog nastavnog kadra u tim školama.

Da bi stekao pravo upisa na sve fakultete u zemlji kandidat sa završenom srednjom stručnom školom trebalo bi da prethodno dobije opšte obrazovanje koje daje gimnazija, tj. da ima položenu veliku maturu.

Interesantnu novinu pretstavlja predlog za uvođenje postdiplomskog studija na svim fakultetima. On bi bio specijalizacija za talentovane studente posle završetka redovnog studiranja. Na ovaj način rešeno bi bilo pitanje specijalizacije, koje se postavlja već godinama, a svakako bi se doprinelo i sistematičnijem podizanju naučnog podmlatka.

Materijalni uslovi studenata

Učesnici konferencije predložili su da se uvede sistem stipendiranja, s tim što bi pri donošenju stipendija bili konsultovani dekanati fakulteta.

Zdravstvena i socijalna zaštita studenata treba da se reguliše u što kraćem roku. To se može postići ili donošenjem uredbe o opštoj zaštiti studenata, ili da se studentske zdravstvene ustanove kreditiraju od strane države. Nikako se ne bi smelo ići putem samostalnog finansiranja, što važi za ostale zdravstvene ustanove, jer su studentske poliklinike u težem položaju od ostalih.

Na kraju konferencije diskutovano je o staleškim pitanjima nastavnika i donesena je odluka da se svi univerziteti učlane u Međunarodno udruženje univerziteta.

M. Đ.

Са Филозофског факултета

Постоје ли бесперспективне групе

(Наставак са прве страни)

На осталим групама за сада студира (без апсолвената) на педагошкој 412, психолошкој 153, историји уметности 362, археолошкој 143, етнолошкој 221. Неке од тих група, поред своје специјализације оспособљавају студенте и за друге предмете, као етнолошка за историју. Због тога многи се надају да ће моћи да се запосле. Али зар се то не би сукобило са бројем 769 (без апсолвената) историчара, 976 студената јужнословенске књижевности и другим, где бар у студентима, ако не још увек у професорима, нема оскудице.

Психолози као стручњаци, који су у другим земљама тражени у индустрији и разним школама, код нас нису познати. Први дипломци ове групе изашли су тек недавно, па и они, иако су први, нису могли да се запосле. Тих звања код нас нема и они морају сами да отварају места. Ту се испоставио и један други проблем. Када је требало да се запосле, тражено је од њих да поднесу од катедре мишљење да су квалификовани за ту сврху. А катедра, која им је издала дипломе, није им дала таква мишљења.

Из тога излази, да у неким струкама треба отварати нова места која засада нису отворена, а чије би постојање допринело извршавању одређених, макар и најужих задатака; и друго да са Универзитета не треба лиферовати слој интелигенције која је упућена само у нека општија знања (а можда и у то непотпуно), него праве интелектуалце оспособљене за одређене струке, за одређена места у друштву и привреди. Без таквих стручњака, који би попунили места у средњим школама, на Универзитет и велике школе, долазиће и даље и они млади људи којима више школовање не одговара.

М. КОМАТИНА

СТУДЕНТСКИ ДОМОВИ У ДЕФИЦИТУ

ДОТАЦИЈЕ — ЈЕДИНИ ИЗЛАЗ

Овај дом је ретко био у дефициту и увек је некако излазио на крај. Зграда није зидана за дом, па су расходи на разне сувишне инсталације велики.

Издаци су већи него обично, нарочито услед прскања водоводних цеви, чија је оправка скупа, а и казан у вешерају је онеспособљен, док је градска перионица много скупља. Дошло се у ситуацију да ли укинути огрев да не буде дефицита? Хладноћа је била велика, до тога није могло да дође; студенти су редовно примали огрев, а према информацијама у управи, дом је обезбеђен до краја овога месеца.

100.000 динара дугују студенти

Нередовна је уплата станарине од стране студената. У јануару месецу студенти дугују на име станарине око 100.000 дин. Многи то дугују због стварних тешкоћа, али има један добар број чије дуговање је последица аљкавости и несхватања шта то значи за материјално пословање дома.

Досада је станарина била 600 дин. па је ипак било питања да се и ово смањи. Погледали смо калкулације дома за месец децембар које изгледају овако:

Плате радника и службеника са 45% социјалног доприноса — —	273.402
Огрев — — — —	303.840
Осветлење — — —	73.200
Канцеларски материјал	3.170
Трошкови чишћења и одржавања зграде и инвентара — — — —	23.135
ПТТ трошкови — —	8.000
Прање веша — — —	11.233
Потрошни материјал —	30.920
Чишћење оцака — —	5.110
Утрошак воде — —	22.690
Укупни расходи — —	860.124

Док уплата од станарине (приход) износи 408.000, што значи да дефицит дома износи 452.124 динара. Према овим калкулацијама цена станарине би се повећала за 665 динара. Ако узмемо у обзир повећавање издатака у јануару и фебруару услед неврмена, ова би сума била још и већа.

У дому „Лоле Рибара" ситуација је слична. Њихова калкулација за месец децембар изгледа овако:

Плате радника и службеника са 45% социјалног доприноса — —	704.627
Огрев — — — —	544.000
Осветлење — — —	143.360
Канцеларски материјал — — — — —	1.970
ПТТ трошкови — —	9.239
Прање веша — —	34.045
Потрошни материјал	20.109
Вода — — — —	82.503
Димничари — — —	2.259
Разни трошкови —	32.034
Набавка инвентара —	45.512
Превоз камионом —	23.851
Порез на бифе — —	7.630
Банчини трошкови —	32.443
ДОЗ — — — —	6.000
Утрошак намирница	2,248.390
Укупни расходи —	3,910.208
Укупни приходи —	3,203.515

Као што видимо из калкулација и овај дом је у дефициту 706.693 динара за месец децембар, а слично је и у осталим домовима.

Дотације — једини излаз

Како мислите да поставите равнотежу биланса? питали смо управе оба ова дома. Одговорили су нам отприлике овако: Ситуација је врло озбиљна и нема ставке у калкулацијама коју би могли да елиминишемо. Дом иде све више у дефицит, а биће га мање када престанемо са ложењем.

За сада постоји само једна алтернатива: или повећати станарину дома, или тражити дотације. Усвајањем првог би били погођени студенти, а дошли би у једну нелогичност: за собу у којој станује рецимо пет студената плаћало би се 6.325 динара, што је много скупље него што плаћају студенти који станују приватно. Значи, једини излаз је у добијању дотација и ниједно друго решење не би могло да нађе свог оправдања узимајући у обзир моменталну ситуацију дома.

Миле МИЛЕТИЋ

СТУДЕНТИ ИСТОРИЈЕ УМЕТНОСТИ ИЗ БЕОГРАДА

ВРАТИЛИ СУ ПОСЕТУ ЗАГРЕБАЧКИМ КОЛЕГАМА

Загребачки и београдски студенти пред музејом за уметност и обрт после отварања ХЕРМАНОВЕ изложбе

Средином јануара отпутовала је у Загреб група студената историје уметности из Београда да врати посету загребачким колегама.

Београдски студенти посетили су галерије и музеје као и остале историске и уметничке знаменитости. Том приликом од неоцењиве користи била је помоћ наставника Загребачког свеучилишта. Поред тога студенти су посетили сликара Отона Глиху као и познатог вајара Војина Бакића.

Иницијатива студената историје уметности филозофских факултета Београда и Загреба о размени посета показала се као корисна

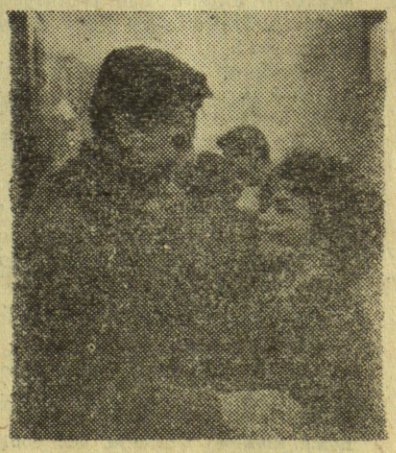

Испраћај на железничкој станици

INDEX

Ни тајно ни јавно КРОЗ ОТШКРИНУТА ВРАТА

Чим смо сазнали да се у Београду држава састанак претставника Универзитета і Великих школа у земљи, обратили смо се нашем ректоратu за информације о овом састанку. Тада смо добили овакав одговор: »Izvinite, ali na ovom savetovanju neće prisustvovati dopisnici listova, nego ćemo u toku rada novinarima stavljati na raspoloženje materijale... Znate, obično novinari loše interpretiraju, a i sala za sastanke je mala.«

Prvog dana savetovanja bilo je ovako: u sali, oko kružno postavljenih zelenih stolova, sede rektori i prorektori univerzitetskih centara dok u susednoj sobi pored otškrinutih vrata sede, sa blokovima u rukama, dopisnici beogradskih listova i prate rad sastanka. Pre toga su im rekli da ih ne mogu pusitti na sastanak, a kad su već došli nisu ih mogli potpuno odbiti. Kao rezultat svega — vrata su otškrinuta.

Pošto je situacija bila isuviše smešna, u nastavku konferencija vrata su potpuno otvorena i u istu salu, koja je pre bila mala, pušteni su novinari.

ДРУГАРИЦА ЈЕ ДОБАР ЧЛАН СК ОДАНА...

Пре неки дан присуствовао сам једном састанку једне од организација Савеза комуниста Филозофског факултета, на којој је поред осталог на дневном реду било и читање карактеристика неким другарицама које напуштају организацију. Код нас се усталила пракса да карактеристике пише једна група људи која се, тако рећи, „специјализирала" у том смислу. Ради тога те карактеристике личе Све оне обавезно садрже једне исте речи као: ... „другарица је добар члан Савеза комуниста, одана Партији, будна" итд. Не тврдимо да сваки комуниста не поседује ове атрибуте, напротив сваки комуниста би их обавезно морао имати, само да ли их треба наглашавати у свакој карактеристици. Даље стоји: „Другарица на време извршава све задатке, редовно плаћа чланарину, редовно посећује све састанке и конференције, прати дневну штампу, налази се на линији савремених догађаја." Зар све ово што је наведено у карактеристикама ових другарица није управо предуслов да се буде члан Савеза комуниста, а кад је већ тако, зар то треба наводити као нешто што је од пресудног значаја за једног комунисту? И све је ово било наведено у трима карактеристикама које су те вечери прочитане.

Да је овакво писање карактеристика постало пука формалност, доказује ово. Недавно је једна другарица са ове групе, само члан Савеза студената, затражила карактеристику ради запослења и веровали или не, добила је скоро исту оцену као и ови комунисти, иако није нарочито добар члан Савеза студената. Све то показује да је писање карактеристика постало пука формалност и да се кроз њих не види конкретан човек. Не би ли их требало другојачије писати.

PRO et CONTRA

levi rakurs

ВЕСТЕРН АДАПТАЦИЈЕ ИСТОРИСКИХ ЗБИВАЊА

Сигурно је да ниједан историски догађај није доживео толики број реприза у уметности, колико сецесионистички ратови у Америци на филму. Од грандиозно сладуњавих „Прохујалих вихора", па до неколико стотина тзв. „вестерна". (Управо сада гледамо два из овога мноштва, „Рифокоса и каубој" и „Усамљена звезда" од којих први са нешто више присности и вештине и узбудљивим заплетом, а други мање вешто са више лажне озбиљности и фраза третирају по ко зна који пут ову тему).

Такозвани, јер је вестерн само шарено одело, вешто скројено да би се сукоб две идеје приказао као туча две за бој расположене групе центлмена и сугерирао један компромис који у стварности није постојао или је бар наметнут.

Више је разумљива жеља америчке буржоазије да оружјем извојевану победу напреднијих снага прикаже као компромис паметних људи и „очева нације" (општа је тежња срећене буржоазије да не инсистира исувише на својим револуционарним подвизима из прошлости), него што је неподношљива упорна једноличност с којом се та адаптација историје распреда неколико стотина пута између крајње униформисано карактерисаних личности. Северњак који је храбар и поштен, патриота, и који се бори за правилну идеју (узгред буди речено њему је суђено да погине пре краја филма). Јужњака који није ништа мањи центлмен који (лично) није ништа мање храбар ни поштен, фанатичан у патриотизму, али се бори за пропалу ствар (и он по правилу гине). Каубоја, који је човек пословaн који пуца и убија из рачуна (или љубави) и који ће до краја филма да пређе на страну Севера. За њега је сигурно да неће погинути ма како ситуације изгледале критичне, јер филм мора да се заврши пољупцем са леди која се било да је на страни Севера или на страни Југа, врло страсно бори за своју „идеју", узгред се све до пред крај филма интензивно свађа са каубојем и презире га зато што је рачунџија. Пошто

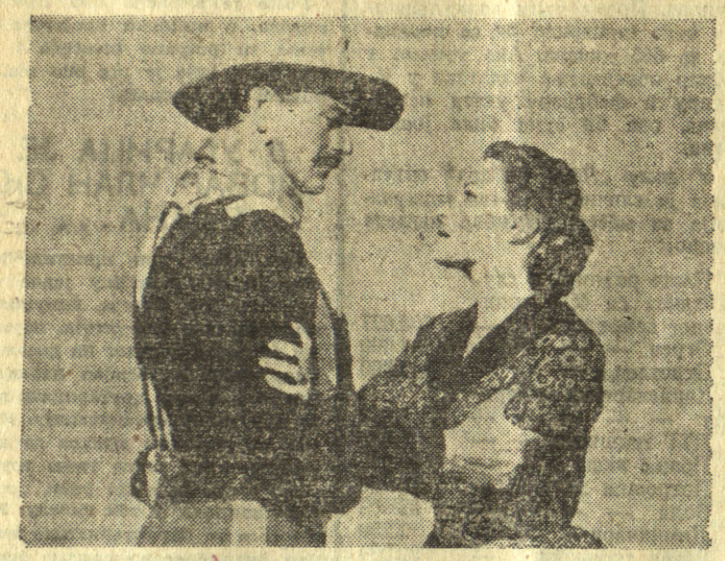

...„Рио Гранде" један од сецесионизираних вестерна. Идејни сукоб између северњачког пуковника и увређене јужњакиње решен је на личном плану после многих искушења и неизвесности хепи-ендом.

неко мора да буде и негативан, то се обично пронађе какав разбојник који поткрада и једну и другу страну. Он и његови људи по могућности треба да репрезентују све негативне стране људског карактера (ради противтеже).

То је шема упорно иста и досадна већ, по којој се данас у свету обрће бар десетина „вестерна" у којима се каубоји преобучени у патриоте играју историје.

А свет их ипак гледа и мање више је задовољан.

Д. СИМИЋ

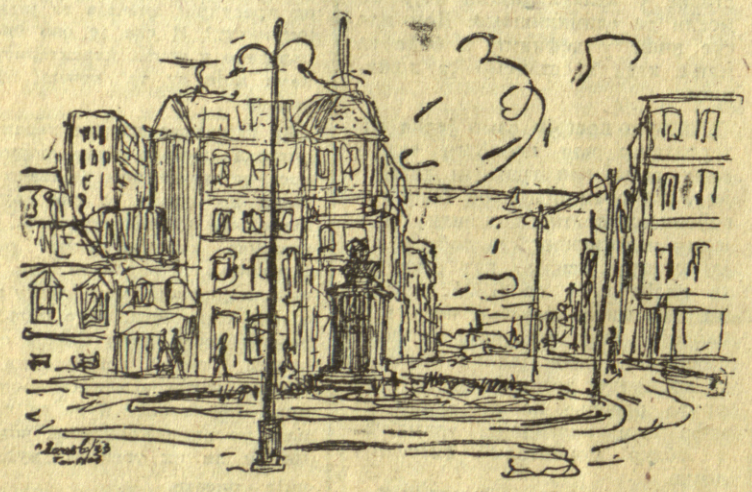

С. ПАЧООВ — МОТИВ ИЗ БЕОГРАДА

НОВА КОНЦЕПЦИЈА

Овогодишњи фестивал, како је замишљен, у многоме ће се разликовати од досадашњих. Предвиђа се крајња децентрализација организације тако да ће иницијатива друштава и секција на факултетима доћи до изражаја много више него што је то био случај на досадашњим фестивалима. Најинтересантније је да неће постојати један јединствени програм, већ ће сваки факултет или одбор секције правити свој план.

*

Фестивал неће почети једном заједничком приредбом, већ ће сваки факултет отворити фестивал на начин који сматра за најзгоднији и који му највише одговара. Негде ће то бити приредба, негде излет, а негде предавање.

Исто тако и завршна приредба ће се одржати на сваком факултету одвојено.

*

Што се тиче културно-уметничких друштава, она ће се такмичити у оквиру секција. Тако ће например све драмске секције (фолклорне, хорови) имати свој одбор који ће састављати програм, старати се да организација што боље тече, да дође што више публике. Поред тога што је овај начин практичнији, он ће уштедети неке непотребне трошкове. Одбори секција стараће се поред тога и о организовању завршнице у оквиру својих секција. Према могућностима, испитаће се изгледи за гостовање појединих секција у унутрашњости.

*

Улога Универзитетског одбора осећаће се мање него досада. Она би се поред најопштије контроле и најоквирније агитације сводила на организовање једне ликовне изложбе и једне приредбе од најбољих тачака на фестивалу. Предвиђа се такође један мали пријем на коме би се поделиле награде. На овај присан начин означио би се крај фестивала.

*

У оквиру фестивала расписаће се конкурси за најбоље стручне књижевне и музичке производе.

У вези с тим Универзитетски одбор је ступио у везу са појединим удружењима, као што су Удружење књижевника и Удружење музичара. Та би удружења финансирала награде за најбоља остварења из своје области. Досада је добијен пристанак Савеза музичара који је предвидео 50.000 дин. за награде. Универзитетски одбор би финансирао стручне радове.

На фестивалу ће учествовати и академије, али ван конкуренције. За њих ће бити расписане специјалне награде.

*

Предвиђа се такође могућност организовања једне културно-уметничке смотре која би се одржала у част конгреса ССЈ у Скопљу. Из београдских друштава учествовали би солисти.

Д. С.

СВЕТОЗАР ЂОРЂЕВИЋ — ПОРТРЕ

RAZGOVOR SA SKULPTOROM ZMAJEVOG SPOMENIKA

QUO VADIS

Ово питање поставили смо познатом вајару, чији је »Змај« подигао толико прашине. Уместо одговора — показао нам је десетине својих радова који показују сигуран и нормалан пут уметника од реалистичког преко стилизованог до апстрактног.[1]) Три изма који врло често не значе ништа, али који овде имају пун смисао.

Бакић је провео цело popodne у своме ателјеу на Тушканцу у разговору са београдским студентима који су га посетили. Његови одговори били су у најманју руку изненађујући:

— Ја немам талента — рекао је. Погодовu ако је брзина његовo мерило, јер једну ствар радим јако дугo, често годинама. А талентовани су по мом мишљењу они, који своја осећања брзо остварују.

САМО ЈЕДНУ ЦРТУ

Чини ми се да је до краја некоректно говорити о уметничким делима која се налазе још увек у ателјеу, јер нису довршена и спремна да прime суд.

Надамо се да ће нам бити опроштено ако то ипак урадимо, јер нам је циљ интерпетирање Бакићевог одговора на питање: Quo vadis?

Ко је имао прилике да види скицу за Змајев споменик, сећа се равне површине Змајевих леђа од рамена до земље. Један члан жирија инсистирао је да уметник повуче бар једну црту »да види да је у панталомама, а не у мантији«.

Наравно Бакић није пристао.

ДИЈАМАНТ

Пет портрета једне жене које Бакић ради у исто време (нека нам буде опроштена и ова индискретност), дали су најбољи одговор о уметниковим тежњама.

Теška srca skinuo je pokrivače sa portreta koji su bili sasvim nedovršeni. I da je znao da će na ovaj način biti vulgarizovani — sigurno ih ne bi ni otkrio. Bakića sve više interesuje konstruktivna srž stvari, koja ni u kom slučaju ne zanemaruje emotivno.

Ovih pet portreta, kao živi strip, ilustrovali su trenutno raspoloženje i težnje, široke i jasne, često do iznenađenja antikonvencionalne. Ponirući do kraja u problem — on dolazi do srži i nju oblikuje.

Neverovatna jezgrovitost pet portreta od kojih je prvi kopija modela, poslednji-dijamant, kao da proklamuju mali umetnički manifest Bakićev[2]).

S dečačkom radoznalošću, beskrajnim strpljenjem, upornošću zrelog čoveka, umetnik i naučnik u isto vreme, traži rešenje komplikovanog pitanja: gde je srž problema? Bakić u pet varijanti jedne glave pokušava da nađe odgovor.

Prva varijanta je kopija modela. Od grdnog nosa i bora oko očiju, uopšte ne vidimo gde je suština stvari.

U drugoj i trećoj varijanti nestaje sve što je banalno.

Da li postoji čovek bez nosa, a da mu je to mesto na licu bez ožiljka?

Da li suštinu glave čine bore oko očiju ili volumen?

Da li oblik usta utiče na komplikovan odnos površine koje formiraju taj volumen.

Ti (ili neki možda sasvim drugi) problemi okupiraju Bakića.

Četvrta varijanta iste glave skreće za devedeset stepeni ulevo (ili udesno), uskovitlava

[1]) U slučaju Vojina Bakića, reč apstrakcija nema klasično značenje, već dobija jedan sasvim nov kvalitet u smislu, istovremeno egzaktnog i umeničkog, kretanja unapred.

[2]) Naravno ne radi se ni o kakvom pravom manifestu, jer Bakić je čovek koji stvara dela, a ne manifeste.

ПРЕ СВЕГА
смотра пријатељства

Фолклорно студентско друштво „Бранко Крсмановић“ из Београда, четири солиста из Загреба и Љубљане и мушка кошаркашка и одбојкашка студентска репрезентација Југославије претстављаће нашу земљу на студентском фестивалу у Анкари. Није то обично такмичење чији ће исход да донесе као резултат само признање уметничког, односно спортског квалитета учесника. Учествовање студентских група Турске, Грчке и Југославије има симболично значење, већ због самог карактера фестивала који се организује у част потписивања споразума између ове три земље.

Фестивалом, који траје од 28 фебруара до 4 марта 1954 године руководиће организациони комитет, састављен од два претставника из Грчке, два из Југославије и тројице из Турске, с тим што је претседник један од претставника Турске — организатора овог фестивала.

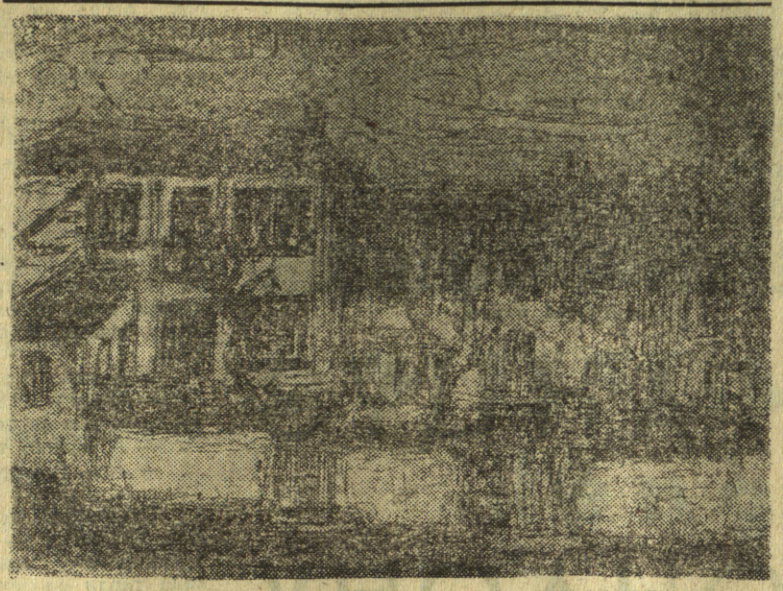

МИТ. ЧУДОВ, Мотив из Охрида

Према првом плану нашег Савеза студената, осим наведених група, требало је да учествује и фудбалска студентска репрезентација, средња балетска школа из Београда, женска одбојкашка репрезентација, изложба ликовних радова и изложба уметничких фотографија. На предлог Турске, ове дисциплине су отпале.

Влада опште уверење да ће фестивалом у Анкари много да се учини на продубљивању међусобних пријатељских веза ове три државе. Имајући ту идеју у виду, предвиђају се четири концерта фолклорне групе „Бранка Крсмановића“ у Истамбулу и Солуну.

С.

НЕ СУДИТЕ КРИВО

Нека се нико не љути
што су ми обрве састављене често
и усне завршене бором.
Не судите криво! То није жалост
за ђурђевским летом, умрлим прерано.

Не судите, људи, по вођама и уснама мојим.
То је споља само. Ожиљак као. Природан. Мали.
Нека га. Мирно нека стоји. Стално, ако хоће,
а ја сам срећан што сам април дао
за пролећа оних, који нежно гучу:
Цвеће, цвеће!

Станиша ТОШИЋ

Pažnja!

Redakciji »Studenta« potrebno je deset revizora koji bi prodavali list na fakultetima. Ponude slati na Redakciju »Studenta« Balkanska 4/IV, ili doći lično svakog dana od 12—14 časova.

Revizori imaju 20% provizije od svakog prodatog broja.

Vojine Bakiću?

poznate nam odnose i daje nov kvalitet tačno određenom kvantitetu.

I najzad dijamant. Peta varijanta, izlivena u crnom staklu koja svojim nosem koji ne postoji, svojim očima koje se ne vide, ustima koja ni pod prstom ne osećamo strašno potseća na prvu varijantu, kopiju modela.

Smelim, možda malo egzaktnim, ali do kraja umetničkim postupkom, Bakić se približava suštini komplikovanog pitanja.

ZAKLJUČAK

Apstrahujući što nije bitno (ne u racionalnom, već u individualno umetničkom smislu) Bakić stvara jednu skulpturu koja nije ni trčanje za hipermodernim uzorima, ni derivat nekad modernih pravaca Pariza, niti folklorni realizam.

Suviše jak da bi kopirao druge (pa i prirodu), ovaj čovek koji sebi osporava talenat, neverovatnom snagom ruši tradiciju, onde gde je to najteže učiniti — u skulpturi.

★

Na kraju treba dodati još nešto. Izvinjenje ili ogradu. Imam utisak da sam bio na pogrešnom putu, da Bakić nije pogodna ličnost za stavljanje u ram ocena ili opservacija. Suviše je vitalan da bi se moglo reći: on teži tome i tome: isuviše siguran u svojim težnjama da bi se moglo išta drugo reći sem: on ide napred.

Jer što je važilo juče, neće možda važiti danas.

Vlada FILIPOVIĆ

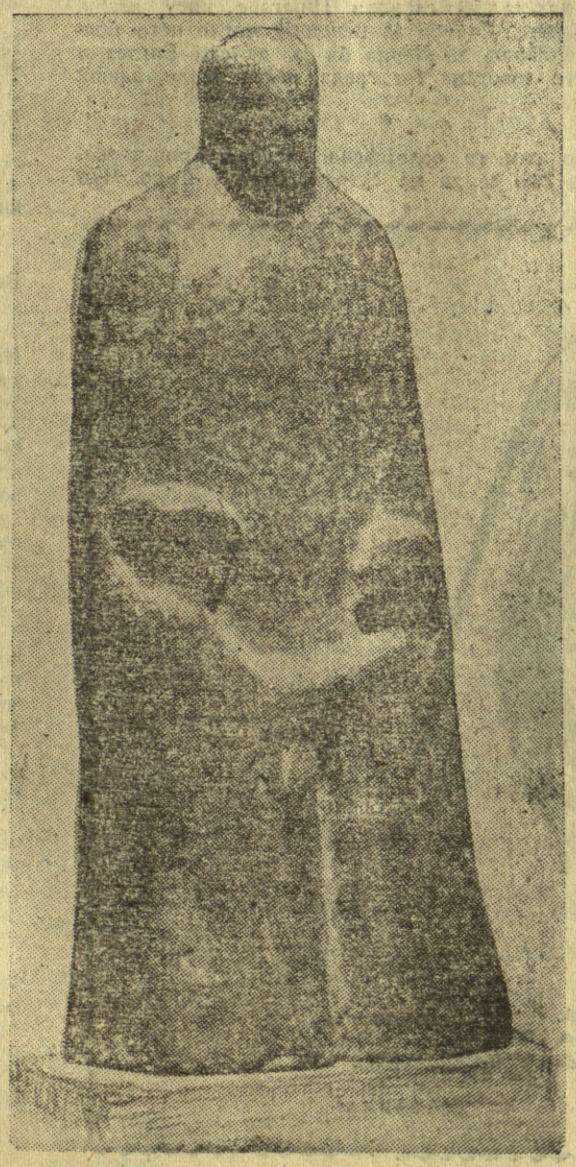

VOJIN BAKIĆ Skica za spomenik »Zmaju«

PRO et CONTRA

sa studentskih galerija

„DUBOKO PLAVO MORE“ i Nevenka Urbanova

Pozorišni komad Terensa Retigena odvija se gotovo do pred kraj samo kao psihološka studija stanja jedne žene koja saznaje da je vrlo malo voljena, a ona voli bezgranično. A ovo u doba beskrajnih filmovanih varijanti srećnih, manje srećnih i nesrećnih ljubavi u svim gotovo već iscrpljenim varijantama, naravno kad su ništa više osim fabula, kao da nije više teren za remek-dela. Setimo se najuspelijih posleratnih dela američke dramske umetnosti, komada »Smrt trgovačkog putnika«, »Staklena menažerija« pa i »Tramvaj zvani želja«, nijedan od njeh nema u prvom planu za predmet ljubav, pogotovu ne u nekom melodramskom obliku. A Terens Retigen 1953 u Engleskoj i pored Eliotovih analiza slutnji života i smrti, pored Kristofora Fraja i njegovih filozofskih stihova sličnih Šekspiru samo komplikovanih u stilu XX veka, pored Pristlija koji piše sa jasnim tezama, tako da su čitava tehnika i sve ličnosti sluge tih teza, pored svih njih Retigen vrši običnu psihološku vivisekciju ljubavi u gotovo mikro-fotografskom stilu. Tek nekoliko diskretnih rečenica otkrivaju teze komada o borbi između materijalnog i spiritualnog (sve se to sluti kroz bolnu dilemu gospođe Kolijer, kako preboleti svoju jednostranu strasnu ljubav, i u diskretnom putokazu koji dobija, istina od razočaranog protagoniste Gospodina Milera, u slikarstvu). To je tako diskretno, da postaje gotovo drugostepeno i sporedno, kao da piscu nije stalo da baš svako tu tezu sazna. Zato što teza nije važna u prvom planu je slučaj Hester Kolijer, koja ostaje pojedinac, pa se u čitavoj sudbini njenoj radilo samo o njenim nervima: da li će joj ako oni popuste, sudbina krenuti novim putem ili se tragično okončati.

Karakteristično je da takav komad interesuje Narodno pozorište, na polovini XX veka, i da trenutno njime reprezentuje savremeno svetsko pozorište koje više spoljašnim faktima pripada našem vremenu, dok je suštinski i umetničkom fakturom savremenik Vajldovog.

Opravdanje da ovaj komad ipak gledamo, nije ni u režiji Braslava Borozana, već u glumi, maloj kreaciji Ljubiše Jovanovića kao Milera, dobrom liku Puzićevog Fredi Pejdža, ali prvenstveno u glumi Nevenke Urbanove kao Hester Kolijer, koja je slučaj ove žene dala kao jedan konkretan, gotovo svoj slučaj, svoju varijantu te tragedije, tako da je ta puna konkretnost donela i dublju umetničku opravdanost ove pojedinačne sudbine. Tu konkretnost ona je ostvarila bogatim interpretatorskim sredstvima. Kod nje je čitava gluma suk cesija beskrajno raznolikih psiholoških podataka o gospođi Kolijer. Ti podaci daju utiske smišljenih glumačkih postupaka, dobro doziranih, tačno plasiranih, podvučenih u intenzitetu gde je to nužno, i sve to izgovoreno kod nje nekakvim njoj specifičnim stakato jezikom, pomalo artificijelnim, tako da ti postupci na pozornici nisu takvi kakve ih život poznaje neposredno i u celini, ali kakve život zna i nosi ih u svom unutrašnjem značenju. Ovde to unutrašnje značenje postaje spoljašnje. A to je unekoliko stil kuće Narodnog pozorišta, možda ne većine njenog ansambla, već nekih najistaknutijih članova, bili oni toga svesni ili ne. To što ovakva vrsta glumačke umetnosti najverodostojnije deluje, od glumica kod Urbanove to je stvar njenog dijapazona, skale njenih glumačkih sredstava i nekakve vere u nju koju ona donosi sobom na scenu i njome zrači. To je onaj deo glumačke umetnosti koji se ne može bez ostatka izraziti jezikom, a koji se vrlo precizno u gledalištu oseća. Takav glumac prestaje da je instrument rediteljskih zamisli ili autorovog teksta. Takva gluma kao da time pokazuje da i sama ume da stvara i hoće da pokaže markantno, manje diskretno nego gluma doživljavanja koja je daleko diskretnija i koja samo uspeva kada glumac ima šta da ponudi. To je gluma samo talenta, to je gluma za individualiste i ljubimce gledalaca. Urbanova je jedna od retkih koju volim da gledam takvu.

Zasluga Urbanove u ovom komadu je u onom dubokom doživljaju tragedije žene koja je seksualno vezana za čoveka koji je svojom prirodom nije mogao održati na nivou njene bogate i ljudske ličnosti, već sa rastankom u činio da njen ugroženi libido do kraja opustoši sve što ona nosi u sebi i što nije putenost. Takva tragedija se doživljuje kao prava ljudska tragedija, daleko autentičnije i opširnije nego što je pisac Terens Retigen napisanim stvorio. Kako je on doživeo ne znamo. Znamo kako je Urbanova.

Jovan ĆIRILOV

Ове недеље

НА ЛИКОВНОЈ...

У просторијама друштвеног клуба Академије ликовних уметности, Радослав Микетић отворио је самосталну изложбу цртежа.

Изложба је отворена до 20 о. м. од 13—20 ч.

ПРОГРАМ ДРУШТВЕНОГ КЛУБА ТВШ
Фебруар месец

16. II. Филм
17. II. Вече музике са плоча — Росини.
18. II. Увођење у математику — Вујаклија.
19. II. Књижевно вече. Учествују: Ћопић, Конфино, Кош, Ђоновић.

Бакингемска палата

ФРАНЦУЗ У ЛОНДОНУ

Имао је капу са ширитом и сивкасто плаву униформу на којој се кочоперило неколико сребрнастих дугмета. Имао је однеговано лице, физиономију професора универзитета Био је један од чувара Грин-парка.

Као што је сваком познато овај парк се затвара у 8.30 часова. Његова је дужност да у 8.25 приђе посетиоцима и љубазно их обавести колико је сати.

Код нас је смирена шетња по Калемегдану са новинама или без њих, али са обавезним штапом или кишобраном везана за слику пензионера. Не знам да ли претерујем када кажем да свим Енглезима личи вечерња шетња по Грин-парку.

Четири сребрнаста дугмета дошетала су до старијег господина у каљачама који је седео на клупи преко пута моје.

— Господине, сада је 8.25 — рекла је капа са ширитом. Парк се затвара за пет минута.

Пришао је мени.

— Господине, сада је 8.25. Парк се затвара за пет минута. Поред мене на истој клупи седео је млађи човек и пушио. Сасвим обичан — пегав и уредно зачешљан.

— Господине, рекао је њему, сада је 8.25. Парк се затвара за пет минута. Видео сам га како је отишао даље дуж стазе и опомињао посетиоце. Моја два суседа се нису померала и, будући да сам се навикао да се понашам као и остали, седео сам и ја. Кроз пет минута чувар се поново појавио на стази. Господин који је седео преко пута нас дигао се са клупе и сео на једну столицу недалеко.

— Треба да се преместите, рече младић поред мене.

Погледао сам на сат.

— Треба да идемо. Прошло је пола девет.

Погледао ме. Ви нисте одавно у Лондону.

— Нисам, рекао сам. Ако вас не мрзи, видећете нешто интересантно. Причекајте мало.

Видео сам како је сиво плава униформа прошла поред старијег господина који је седео малопре преко пута нас, не показујући ничим да га је приметио. Дошао је до нас.

— Господо, пропис је да у 8.25 морају сви да изађу.

— Лондонско време није баш увек овако љубазно. Седећемо још мало, рече младић до мене.

— Господин је у праву. Жао ми је што ћете сада морати да изађете. Ћутали смо и седели. Ћутао је и он и стајао поред нас.

— Жао ми је што ћете сада морати да изађете, поновио је гледајући негде преко нас. Ми смо и даље ћутали. Он је и даље стајао поред нас.

— Сада је 8.35, рече.

— Хвала, рече младић, али ми ћемо седети још мало.

— Извините, али морате да изађете.

— А ако нећемо?

— Јако ми је жао, али ћу бити принуђен да позовем полицију. Дигли смо се и пошли напоље. За све то време старији човек који је седео преко пута нас мирно је пушио заваљен у столицу поред травњака

— Добро, а зашто није опоменуо онога господина упитао сам младића.

— Зато што је он не само чувар, него и Енглез.

— Како то мислите?

— Његова је дужност да каже гостима колико је сати. Њихова или да оду или да покажу да су чули на тај начин што се преместе. И један и други су урадили оно што треба, а чувара се уствари нимало не тиче да ли ће неко ту да седи до 8.30 или до пет ујутро. Насмејао сам се.

— Када би остали да спавате овде на клупи, полицајац би вас опоменуо, али ако се преместите на другу, изгледаће као да је сасвим заборавио на вас.

— Да ли сте ви Енглез? упитах.

— Наравно не. Да сам Енглез не бих вам све ово причао — и после паузе — макар не као нешто чудно.

Напричао ми је тај младић стотине чуда о Лондону. Слушао сам га. Пао је у ватру и живо гестикулирао. Имао је француски нагласак.

*

Господине, да ли знате да играчице у лондонским варијетеима не смеју да играју голе? Не знате? Онда отидите и уверите се. Могу да вам кажем да све имају костиме.

Само, ако би за оно што оне носе имало разлога да се каже костим — зашто бикини костим не би могао да се схвати као зимски капут или скијашко одело? Али, уверавам вас господине, оне све имају костиме.

Лавли

Да ли сте били у сали воштаних фигура, господине. Јесте. А да ли сте знали шта треба да кажете кад су вам се свиделе? Нисте ? Ја ћу да вас научим: Лавли — то је требало да кажете.

Можда сте посетили Британски музеј? Сигурно вам се свидео. Британски музеј је такође лавли.

Ако мислите да слапови Нијагаре нису лавли, грдно се варате. Док би за Венецију могло исто тако да се каже лавли, за Париз би ја, да сам Енглез и јако узбуђен лепотама тог града, рекао лавли, лавли, лавли.

*

Оставио сам га озлојеђеног испред Грин-парка. Договорили смо се да ме сутра одведе у Сохо. Чуо сам нешто о њему и раније: да је пун кафаница и да је то крај најјевтинијих проститутки. Потврдио је да је све што сам знао сасвим на месту. Али, све то је много одвратније него што се да замислити. Грозничаво, бесно ми је причао о томе крају тврдећи да Енглезима пристаје хумор и проституција исто колико Французима аскетизам. Тврдио је да је свака Францускиња рођена да постане проститутка, а Енглескиња — уседелица. Причао је о њиховим пегавим лицима, заборављајући при томе да је и сам пегав.

— Па зашто онда живите у Лондону? упитао сам га.

Погледао ме.

— Имао сам једну тетку која је тврдила да корисно може да буде само оно што је непријатно. Ако ти је нешто пријатно, говорила је она, буди сигуран да је губљење времена. Застао је и загледао се у чувара који је баш излазио. Изгледа да је била у праву. Наиме, ја сам овде у једној фабрици. Наводно учим.

— Колико сте већ овде?

— Годину, осам месеци и седамнаест дана, одговорио је као из топа.

— А колико треба да останете?

— Још три месеца и тринаест дана.

*

Традиција? Формализам? Формализам? Традиција? Или Традиција — формализам? Можда је он пребрз у доношењу суда, површан, а можда је и у праву када тврди да је све то заједно постало делић друштвене свести просечног Енглеза.

Лондон је град са таксијима које смо гледали као последњи крик технике у немим филмовима; са старијим женама у шеширима који потсећају на Дикенса; са парковима у којима је трава увредљиво уредно подрезана, тзв. енглеска трава, чија је основна одлика, оно што је чини енглеском, то што је свака травка једнаке висине, ширине, боје и дубине корена под земљом. Иако и други понекад покушају да направе енглеску траву, она ипак, испадне, местимична и неуредна. И то је баш оно. Оно што је енглеско.

*

Када сам сутра дошао на уговорено место, већ ме је чекао. Зауставио је један такси. Док сам улазио рекао је нешто шоферу, а затим и сам сео поред мене.

— Да ли сте били у Паризу? упитао ме је.

— Ви сте оданде?

— Не баш сасвим.

— Нисам био у Паризу, рекох.

— Треба да одете. Да се опоравите од Лондона.

— Ићи ћу када се будем враћао, али не да се опоравим.

— Не, не, ја не говорим напамет. Видећете да ћете се забављати много више, а ипак ће бити мање заморно од овога. По овој одвратној маглуштини био би нерасположен и непосредно по примању 30.000 фунти на коњској кладионици.

Насмејао сам се. Било је смешно како се он жестио када би почињао да говори, изгледа, о својој свакидашњој теми.

— Да ли мрзите нешто више од Енглеза и Енглеске? упитах.

— Да, Американце и Америку.

Било ми је непријатно да се смејем, јер је то речено гробно озбиљно.

Такси се зауставио испред једне уске уличице. Почела је да пада ситна кишица. Ваљда због тога су све ноћне лепотице, иако врло лепо обучене, изгледале јадно. У почетку ситна као прашина, киша је почела да се формира у крупније капљице, све чешће и чешће. Зимљиво су се скупљале у своје ћошкове да се насмеше и извуку из њих само када наиђе нека муштерија. И као безнадежни рефрен досаде одјекивало је махом мирним улицама, без много промета:

— Имате ли времена?

Моме новом пријатељу је изгледа досадила шетња. Већ унапред се смејући рече:

— Сада ћу да направим шалу.

Прешао је улицу и упутио се једној девојци. Изгледала је још бедније него остале. Могла је да има око четрдесет година. Није имала капута на себи. Једна зелена хаљина са великим шлицом скривала је промрзло усахло и уморно тело. Мора да је ово био очајнички покушај, последњи трзај пред коначно признање да она овде више не може да заради за живот.

Сва срећна је пошла усусрет мом познанику и одјекнуло је кроз улицу оно банално, али сада нешто лепше, јер је било испуњено несвакидашњом радошћу и надом:

— Имате ли времена?

— Имам, одговорио је, и док га је она хватала под руку додао је — али немам времена. Почео је наглас да се смеје. Окренула се да поново пође у свој ћошак, ништа не рекавши. Мој познаник је настављао да се шали.

— Матори сте ви за ваш посао. Као да се тргла, можда и није, али је наставила да иде према свом старом месту.

Није то била увреда за њу. На увреде је она морала одавно да навикне. Било је то оно што се обично зове стварност, болна истина. Учинило ми се да сам видео једну сузу на њеном образу. Али то ми се сигурно само учинило. Она је заборавила да плаче.

Пошли смо даље.

— Да се овако понекад не нашалим, рече мој познаник, још се увек смејући, чини ми се да бих умро од досаде. Проклети Енглези, додаде кад му нисам одговорио. Немају духа ни колико црно испод ногта једног Француза.

Мислио је да је Француз. Био је међутим човек, ђаво ће га знати какав.

Слободан СЕЛЕНИЋ

ЕМИЛ КОСТИЋ: „БОСАНКА"

КРАТАК САДРЖАЈ ДОСАДАШЊИХ НАСТАВАКА: У једној неодређеној земљи избија револуција. Радници са петролејских поља збацују диктатора Жана Агеру. Сви чланови његовог кабинета прелазе на страну побуњеника. Жану Агери, крвавом диктатору кога је пре девет година иста таква револуција довела на власт, суди се. Судница препуна народа. Суду претседава Франсоа, вођа револуције. Дарије, бивши министар сведочи о Агериним безобзирним акцијама против сељаштва које није хтело да прихвати механизацију пољопривреде. Агера није хтео да води рачуна о ужасној заосталости сељака. Сељаци су уништавали тракторе, Агерини људи су палили села и слали људе у логоре. После Дарија сведочи Агерин слуга о оргијама у којима је овај учествовао са странцима (петролејска поља су у рукама странаца). Суд неколико пута хвата слугу у лажи. Излагање слуге... (ТРИ ГОДИНЕ РАНИЈЕ)....

ЖАН-ПОЛ САРТР

МЕЂУ ЗУПЧАНИЦИМА (l'engrenage)

Превод: Д. НАЈМАН

Илустрације: Јован ЋИРИЛОВ

У великим белим колима

Дарије и Жан седе један до другог. Слуга седи на помоћном седишту.

— Шелхер је одбио да повиси наднице, рече Дарије. Штрајк је у ваздуху.

— Аха! рече Жан. То је због тога...

— Како?

— Ручак. То је због тога. Кладим се да знам шта ће Шелхер од мене тражити.

Шелхерова фабрика

Бела кола се заустављају пред оградом фабрике. Мала гомила задржана јаким полициским снагама окупљена је око ограде. Жан и Дарије силазе из кола. Слуга их прати. Из гомиле неколико узвика без одушевљења:

— Живео Агера! Живео Агера!

Очигледно се ради о организованим акламацијама. Гомила, она не реагује. Жан, чувши те узвике, слегну раменима и окреће се Дарију:

— То је смешно. Рећи ћеш Мањану да више волим тишину.

Жан и Дарије, кога слуга још увек прати, улазе у велико двориште фабрике. Шелхер силази са перона централне зграде, која стоји испред улазних врата и долази им усусрет. Његово тврдо лице покушава да се љубазно осмехује, али осећа се претња и мржња иза сваког његовог осмеха.

Радници стварају шпалир од врата до перона. Тихи, натмурени, они гледају Жана не мичући се. Атмосфера је набијена непријатељством. Шелхер, који је дошао до Жана, клања се пред њим.

— Екселенцијо, моји сарадници и ја врло смо срећни да вас примимо овде.

Жан стеже руку Шелхеру. Затим цео свет пође ка централној згради. Док се Жан пење уз степенице перона, један усамљен узвик у гомили:

— Агера. Продани!

Жан се заустави не окрећући се. Шалхер га посматра са сенком осмеха.

— Видите ли, рече он, они никога не воле. Вас ништа више од мене. Ја ћу...

Жан га зауставља покретом и наставља да хода.

— Пустите. Није важно.

Онај глас поново виче:

— Смрт проданом Агери!

Жан слеже раменима, не заустављајући се. Он улази у фабрику.

Унутрашњост фабрике

Једна мала група званичних личности и инжењера фабрике посматрају инсталације једног лабораторијума. Они су посетили фабрику и сад завршавају. На неколико корака од групе Шелхер и Жан су се усамили.

— Јесте ли видели њихово стање духова? рече Шелхер.

То је штрајк за осам дана. Ја им нећу дати то повишење. То је изговор. Оно што они хоће, то је одржавање немира и стварање револуционарне ситуације како би нас присилили. Жан остаје непродоран. Шелхер наставља не скидајући погледа са њега.

— Ја од вас тражим, да ми поново дате гаранцију, да ма шта се десило, нећете покушати да ме експропришете.

— До тога неће доћи, рече Жан. Ја вам то тврдим.

— Ако штрајк буде сувише... сувише тежак, да ли бих могао да од вас тражим подршку оружане силе?

— Не. Све што могу да учиним, то је да будем арбитар у сукобу.

— Чувајте се, рече Шелхер. Ствари могу отићи даље него што ви то мислите.

— Ако ја пошаљем војску да сломи штрајк, ја копам рупу између себе и радника земље. За две године, за три године, ја сам изгубљен и ви заједно са нама.

Шелхер га гледа са претећим изразом:

— То је ваша последња реч?

— Да.

— Ваша земља је сасвим мала, Екселенцијо, а моја је врло велика, рече Шелхер.

Затим се напрасно осмехну и рече љубазним гласом:

— Хајдемо да ручамо.

Суд

Адвокат се обраћа слузи претећим гласом:

— Не давите жабу у бунару. Ја сам вас питао да ли се Агера смејао када су му јавили о одмазди сељачке побуне.

— Доћи ћу одмах на то, рече слуга.

Сведочење слуге (Три године раније) Сала за пријеме код Шелхера

То је она коју ми већ познајемо. Само мушкарци су за столом: званице и инжењери.

Атмосфера је затегнута. Жан једе без речи.

Један официр је уведен. Он се приближује Жану и нагиње се над њим. Два човека тихо разговарају. Посматрајући их, друге званице међусобно разговарају.

— Дакле, упита Жан.

— Завршено је, рече официр.

— Је ли било тешко?

— Они су пружили отпор, ми смо морали...

Жан га пресече са нестрпљењем.

— Врло тешко?

— Десет разорених села, 17.000 ухапшених лица.

— Добро, рече Жан. Видећу вас касније.

Официр се повуче. Жан остаје миран, али више не једе. Он упорно гледа у зид преко пута себе изнад Шелхерове главе. Овај прати поглед. На зиду је причвршћена збирка старога оружја између којих једна огромна мускета.

— Ви волите старо оружје, Екселенцијо? упита Шелхер. Имам врло лепог.

Шелхер се диже са стола, одлази ка зиду и са огромним напором откачи гломазну мускету коју држи обема рукама. Седајући, он намигну једном од инжењера који се неприметно насмеја.

— Погледајте резбарију од слоноваче на кундаку, рече Шелхер.

Преко стола крајем својих руку он пружи мускету Жану. Овај пружи своју леву руку да је узме. Шелхер рече са намештеном несмотреношћу:

— Обадве руке, Екселенцијо: она је страшно тешка.

Затим, као да се напрасно досетио своје грешке, додаје нагло:

— Ох, ох! Извините, узмите га, Дарије.

Жан блед од љутине рече императивно:

— Остани на месту, Дарије.

Затим пружи руку говорећи:

— Дајте.

Шелхер му даје мускету. Жан је узима само једном руком са страшним напором. Он је привлачи ка себи, и разгледа је полако.

— Ви имате право, рече он. Она је дивна.

Затим је он пружи Шелхеру преко стола.

— Она је мање тешка него што ми ви кажете, једна рука је довољна, Шелхер. Ајде! Једна рука. Само једна рука!

Шелхер подиже једну руку, ухвати мускету која му испаде, пада на сто, ломећи чаше, флаше и посуђе.

Један тренутак запањености и нелагодности. Само Жан се наслања на столицу и почиње да се нервозно и неиздрживо смеје. Истовремено са Жановим осмехом, чује се далеки митраљески рафал, и глас слуге:

— Због тога се смејао.

Суд

Процес као да је прекинут за тренутак: публика, порота, адвокати и сведоци остају на својим местима, али цео свет посматра, без речи. Звуци борбе као да се удаљују. Звуци постају још слабији; они престају. Опет, један изолован пуцањ, затим поново тишина. У тишини врата се отварају и појављује се побуњеник који је малопре већ био да пренесе новости. Он каже:

— Они се повлаче према тврђави. Гонимо их.

— Добро, рече Франсоа.

Звуци у сали. Франсоа успоставља тишину једним покретом и рече:

— Наставк.

Адвокат, сломљен, гледа око себе изгубљено, климајући главом.

— Ја више не могу... Ја више не могу да брапим једног човека који не говори и који се руга своме адвокату. Оставите ме! Ја се компромитујем због тога, а он ми се смеје у лице. Ја сам са вама! Ја вам кажем да сам са вама, против њега.

— Ти ћеш га бранити, рече Франсоа. Ти ћеш га бранити или ће те то скупо коштати.

Дарије се нагло подиже као неко који је дуго водио борбу са самим собом и који више не може да издржи.

— Он има право, рече он, тај процес је огаван: ви га убијате!

Различити узвици у сали. Једна жена из пороте рече жестоко:

— Да ли је то наша кривица, ако он неће да се брани!

— То је срамота, настави Дарије. Јесмо ли се ми због тога борили? Да би слушали препричавања слугу? Питања о којима треба расправљати су од огромног значаја! Да ли је требало индустријализовати пољопривреду онога тренутка када је он то учинио? Да ли је могао да експроприше Шелхера и национализује петролеј? А место тога избацују нам бапска наклапања о сломљеној руци и о комплексу инферионости. А он, он који би и сам, могао да брани свој случај, он ћути.

Сала ћути. Порота ћути. Даријеова интервенција је погодила све присутне. Овај прилази Жану који се не окреће и говори му са леђа:

— Жане! Ја те преклињем... Због тебе самог. Због твоје успомене, брани се. Не допусти да те стрељају као пса. Жане, ја те не мрзим; ја те још увек ценим, Жане, ја сам те волео. Против твојих поступака. Против твоје политике сам ја дигао револуцију. Не против тебе. Говори им, кажи им неку реч. Ја се због њих стидим, због тебе и због себе.

Жан је на последње Даријеве речи, окренуо главу ка њему и гледа га иронично. Он одговори:

— Били бисте сувише задовољни.

Затим поново окрете леђа и остаде непомичан. Расуло међу слушаоцима. Неки се слажу са Даријем; други, разљућени његовим ставом, грде га. Разни узвици:

— Свињо!

— Обесите га одмах!

— Дарије има право!

— Не убија се човек који се не брани.

— Ти саботираш свој процес!

Франсоа, чинећи огромне покрете да би успоставио тишину, приближује се Дарију.

— Дарије. Постоји можда једно средство...

Франсоа говори на уво Дарију, који се слаже покретом главе и рече:

— Добро. Одлазим.

Дарије излази из суднице. Франсоа се окреће према публици која наставља да манифестује. Он виче:

— Тишина!

Затим, када се поново успоставио мир он зове:

— Менко!

Из првога реда диже се један човек шездесетих година, ћелав, са наочарима, стар, изгледа као мали научник. То је један од великодостојника кога смо видели у почетку у претсобљу. Он носи под руком велики штос акта и прилази Франсоау.

— Ти си инжењер агрономије, рече Франсоа. Био си две године у министарству пољопривреде. Ти си се увек бунио против индустријализације пољопривреде коју је наређивао Агера.

— То је била глупост и злочин, рече Менко.

Он додаје, показујући на своје акте:

— Са овим овде могу то доказати.

— Слушамо те, рече Франсоа.

Менко гледа где би оставио своје акте, разгледајући околину погледом кратковидог човека. Франсоа чини знак једном чувару који ставља један мали сто пред Менка. Овај оставља ту акте, отвара их и почиње монотоним гласом своје излагање.

— Наша земља производи годишње...

Улице града

Дарије излази из палате и полази негде ужурбаним кораком. Рафал митраљеза. Дарије се приљуби уза зид, подиже главу и као да констатује да се пуца са кровова. Он поново полази, трчећи улицама које миришу на побуну.

Дарије је стигао пред малу кућу приличо сиромашног изгледа. Он звони: једном, два пута, четири пута. Нико не одговара. Дарије прелази преко улице, гледајући стално на кућу. Он стаје на тротоар преко пута и виче из све снаге:

— Хелена! Хелена!

(Наставиће се)

ПРИПРЕМАМО

ОДБОЈКА И КОШАРКА ЕКИПУ ЗА БАЛКАНСКИ ФЕСТИВАЛ СТУДЕНАТА

Од 27 фебруара до 5 марта одржаће се фестивал студената Турске, Грчке и Југославије у главном граду пријатељске Турске — Анкари. У програму фестивала поред осталих југословенских група такмичиће се и изабране екипе југословенских студената у одбојци и кошарци. Сазнајемо да ће у спортском делу фестивала учествовати одбојкашка и кошаркашка екипа Турске и кошаркаши Грчке.

У склопу припрема које су у току Централни одбор Савеза студената Југославије предвидео је заједнички тренинг наших екипа. Изабрани репрезентативци са Љубљанског и Загребачког универзитета допутоваће 18 фебруара у Београд где ће са београдским колегама учествовати у припремама за фестивал до 24 фебруара.

Од одбојкаша узети су у обзир за састав студентске репрезентације: **Пожар и Антеколовић** (Љубљана), **Бергант и Баждар** (Загреб), **Тепавчевић, Жарковић, Вељковић, Стевовић, Бојић, Димитријевић, Шедиви, Ружић и Стошић** (сви Београд). После заједничког тренинга који ће се одржати у сали Стадиона ЈНА, на пут ће кренути осам одбојкаша са тренером **Батом Марковићем** („Црвена звезда"). Централни одбор Савеза студената доделиће пехар победнику у одбојци на Балканском фестивалу.

Кошаркаши ће се такође припремати за ово такмичење. Тренираће их тренер кошарка екипе „Црвене звезде" **Страхиња Алагић**. На тренинг су позвани: **Гоцић, Андријашевић, Блашковић, О. Поповић, Лазић, Кристанчић, Ђурчић, Бјегојевић, Павасовић, Калембер, Јовановић, Димитријевић и Милетић.** У Турску ће поћи десет кошаркаша.

Ђ. КОВАЧЕВИЋ

SPORT

О НАШИМ ЉУДИМА

NEOBIČAN AMATER

Uzgred zabeleženo — Ljubav za sport — »Uslovi i uspeh«

Na finalnu utakmicu kupa TVS došao je i fotoreporter »Studenta«. Malo je bio zakasnio, pa je ekipe slikao na završetku. Kad se već zadesio tu, slikao je i neke od igrača za koje je pretpostavljao da će da uđu u list. (Da ih ne traži kad za to saradnicima padne napamet).

— Druže, slikaj i »trojku« iz ekipe mašinaca — obratio se fotoreporteru jedan od posmatrača. — Odličan je to drug. Od kada je došao na Mašinski fakultet krenuo je sport ski život. Sam je nabavio loptu, organizovao fakultetsko prvenstvo...

Fotoreporter je — pošto je ispred objektiva ugledao Branislava Filipovića, levog beka i kapitena futbalske ekipe Mašinskog fakulteta — pritisnuo autoklips. Sutradan je u redakciji dao uredniku sportske strane portre.

— Kažu da o njemu ima šta da se napiše...

★

Obično u novine ulaze sportisti koji su u sportu postigli neke značajnije rezultate. Ako su studenti još pored toga dobri na »stručnom polju« onda se redakcija »Studenta« recimo neće dvoumiti da napis o njima pusti u broj. Valjda primera radi.

Branislav Filipović voli futbal iznad svih sportova. Igra ga od svoje najranije mladosti. Ali, nema rezultata s kojima se mogu pohvaliti mnogi futbaleri. Nije igrao ni za kakvu reprezentaciju osim fakultetske. Nije čak ni registrovani član FSJ. Ovo deluje pomalo kao apsurd ako se posmatra njegova igra. Igra oštro, taktički pametno kao da je prošao kroz ruke boljeg trenera. I lako posmatrač uoči da futbal igra odavno i da ga — kako sam kaže — voli iznad svih sportova.

★

Često se čuju razgovori među studentima o teškim uslovima koji sprečavaju širi zamah sporta na Univerzitetu. Nemamo svojih terena, ni najnužnijih rekvizita, nemamo izvo-

re finansiskih sredstava, imamo i do pedeset časova predavanja i vežbi na ponekim fakultetima. Imamo..., nemamo... dočekuju čoveka u auli ma kog fakulteta.

Na Mašinskom fakultetu ovi su uslovi »najcrnji«. Mašinci studiraju gotovo najteži fakultet, imaju do pedeset časova nedeljno, nemaju terena, imaju sedam dresova i četiri para kopački od celokupne sportske opreme. Ali većina mašinaca želi da posle napornog rada u vežbaonicama i slušaonicama nađe vremena i prostora da se zabavi sportom, da se protrči i razgiba, da se tako osveži, razonodi, odmori. Inicijativa Branislava Filipovića je i pod ovim uslovima urodila plodom: u jesen 1953 je na Mašinskom fakultetu održano prvenstvo futbalsko između godina. Za poslednjih nekoliko godina ono nije održavano. »Fića« je doneo na fakultet svoju loptu, dobio od »Tehničara« jedanput nedeljno igralište na poslugu, sakupio nekoliko drugova i — gotovo neprimetno treninzi su počeli. Interes studenata za njih rastao je.

— Izlazili su da šutiraju i oni, koji, kad ih pogledaš kako trče za loptom, pomisliš da nikada nisu igrali futbal — priča nam »Fića«. A to je i bio njegov cilj.

Uspeh je bio znatno veći: kroz takmičenje između godina fakulteta prikazali su se najbolji. Od njih je sastavljena fakultetska ekipa koja je prošle jeseni pružila solidnu igru. Postigla je na studentskim takmičenjima dosada najveći svoj uspeh.

M. NIKOLETIĆ

SREDNJOŠKOLAC

OLIMPISKI POBEDNIK NA 800 M.

Ovo je prvi od kratkih napisa na temu: ko će naslediti Vitfilda i: veliki napredak naših srednjopругaša.

Olimpiske trke na 800 m po pravilu pokazuju izrazitu nesabilnost favorita. Na olimpijadama su poraženi: as Andervud 1904, šampion Lajt bodi 1906, Italijan Lungi 1908, »najveći osamstometraš epohe« Rad 1920. 1924 godine, u predtakmičenjima daleko nadmoćnog Engleza Stolarda, izdao je njegov čuveni finiš baš u finalnoj trci. Svetski rekorderi Han 1.51,4 i Martin 1.51,3, plasirali su se 1928 na peto i šesto mesto. Ni svetski rekorder Ben Istman 1.50,0, jedan od najvećih trkača prve polovine stoleća, nije postao olimpiski pobednik. Pobednik Hempson, engleski profesor sa naočarima postigao je svetski rekord 1.49,8. Vitfild je 1948 u Londonu sa 1.49,2 zavio u crno 29-godišnjeg Francuza Ansena koji je te godine imao rezultat 1.49,3! **Tek u Helsinkiju pobedio je na 800 m. favorit Vitfild. Nastalo je zatišje. Nema novih imena Već pet godina Amerikanac drži monopol na 800 m. On se sada povlači na 1500. Ko će ga naslediti? Ko će iznenaditi?** Odgovor na ovo pitanje dobićemo ako pogledamo ko je doneo najveće iznenađenje na 800 m u istoriji modernog trčanja. Bilo je to 1912 g.

Menadžeri su poveli u Stokholm na olimpiske igre srednjoškolca Meredita. Ali samo kao topovsko meso. Famozni finiš Nemca Bauera zabrinuo je trenere. I zato je trebalo da brzi Meredit pakleno povede u prvom krugu, da premori Nemca i da ga tako spreči da se bori u finišu. Tada bi američke zvezde prešle u vodstvo i lako došle do cilja. A Meredit kako zna i ume. **(Jasno je da bi on posle tog oštrog voćstva prošao kao i svi prenagljeni čeoni trkači: 1932, u finalu na 800 m., crni Kanađanin Edvards se vođeći trku toliko zaneo — da je na nesreću prošao prvi krug za 52,8! što je skoro za sekundu oštrije od Harbigovog prolaznog vremena u trci gde postavlja 1.46,6.) U Stokholmskom finalu »Neuporedivi« Mel Seperd nije mogao da se strpi, poremetio je taktički plan — lakomo pojurio na čelo trke i sprečio mladog Meredita da se žrtvuje za njega. Seperd je uspeo utoliko što je Nemac zaista slomljen: stigao je poslednji na cilj. Ali u poslednjih sto metara Meredit je, sačuvan, napao Seperda, iscrpenog od 700 metarskog voćstva, i pobedio u vremenu novog olimpiskog i svetskog rekorda 1.51,9 (1912!).**

Raša P.

(U idućem broju: Brucoš — olimpiski pobednik na 800 m.)

OLIMPISKO FINALE

Ted Meredit kida ciljnu traku ispred »neuporedivih« američkih zvezda na 800 m.

JEDAN RAZGOVOR SA PLANINARIMA

NEMA ZIMSKOG SNA

Najzad smo dobili jednu sneženu zadovoljni. Ove godine nemaju mrtvu sezonu. Uzeli su smučke i obilaze poznate planine koje su sada pokrivene snegom. Planinari su postali smučari. I veruju da će duže vremena to ostati na planinama i u martu ima puno snega.

Planinarsko društvo »Rtanj« sa TVS poslalo je svoju prvu grupu planinara-smučara na Jahorinu.

— Ima ih tamo tridesetoro, — kaže jedan član društva — Pri odlasku imali su dosta neprilike. Dva dana su se borili sa mećavom dok nisu stigli na Jahorinu.

— Jedna grupa od dvadeset alpinista, članova našeg društva — objašnjava Ljubica Petrović — ide u Kranjsku Goru na jedan zimski alpinistički tečaj. To će ujedno biti i priprema za uspone na vrhove Austriskih Alpi koje će naši studenti-planinari pokušati da osvoje ove godine.

Nije Jahorina jedino mesto gde će planinari-smučari »Rtnja« da provedu zimu. Geolozi organizuju zimovnik na Sari Manje grupe posećuju obližnje planine zadržavajući se na njima nekoliko dana. Tako je jedna grupa planinara sa nekoliko fakulteta TVS boravila nedelju dana na Rajcu. Mirko Križnar, mladi asistent Mašinskog fakulteta oduševljeno priča o prilikama na Rajcu:

— Sneg je kvalitetan i tvrd. Uverio sam se da ga je teško glavom razbiti. Vetar obara čoveka. Oni »kvalitetni« smučari znaju se vratiti i sa slomljenom rukom. Dom je nov, moderan sa punim komforom: vodovod, svetlo... cena za prenoćište je 50 dinara, a ceo pansion 350. Veza je odlična uračunavajući i 12 km pešačenja, što nije mnogo. **J. T.**

СА ПОБЕДНИЦИМА КУПА ФНРЈ

У једној просторији млађи играчи окупили су се око стола за шах бурно коментаришући „велику" партију. Навратио је и „Шкоба" Божовић стари члан навалног триа предратног БСК-а а сада члан тренерског триа. Мало затим дошао је и секретар клуба друг Беговац. На наше питање да нам каже колико има студената у њиховом клубу, он је одговорио:

— Ми имамо приличан број студената који играју у првом и другом тиму. Тако од двадесет играча првог тима 11 су студенти. У другом тиму играмо мањи број. Свега петорица су студенти. Већина су студенти прве и друге године сем Станковић Славољуба, који је апсолвент на Ветеринарском факултету и Одаловића, који је на петој години исто тако Ветеринарског факултета.

Тако се завршио кратак разговор са секретаром овог младог и полетног клуба чији је највећи успех освајање Купа ФНРЈ ове године.

*

Али ни кошаркаши много не заостају, по својим успесима, од фудбалера. У првом мушком тиму од 16 чланова игра 14 студената. Међу њима највише се истиче Кладен Михајло студент четврте године Медицинског факултета као најбољи играч и капитен екипе. Већи успеси су победа над „Партизаном" у финалу купа НРС. Осим тога екипа је била и победник на интернационалном турниру маја месеца у Београду, победом над репрезентацијом Солуна, репрезентацијом Југославије и репрезентацијом Загреба. Поред овог успеха и у иностранству су постигли приличан успех, освојивши друго место иза Борлетија а испред Лугана и Падове.

Прилично леп успех постигле су и кошаркашице. Од 12 чланица 9 њих су студенкиње. Међу најбољима у читавој ФНРЈ. Најбоље су: Вулић Наталија и Кристина Попов која је и државна репрезентативка.

*

Мали број студената су бициклисти. Од десет чланова 4 су студенти. Међу њима истиче се Панић Милан који је прошлогодишњи првак НРС и овогодишњи првак ФНРЈ. И као екипа постигли су доста добре резултате.

*

У Атлетском савезу Србије потражили смо неког члана управе атлетског клуба БСК-а, пошто се већина ту скупља у „мртвој" сезони коментаришући постигнуте резултате и дискутујући о плановима за ову годину. Атлетски клуб БСК-а је најбројнији од свих осталих клубова овог друштва. Они имају око 150 чланова који су регистровани код Савеза. Већину чланова сачињавају ученици средњих школа и студенти, па ипак студената има мање — око 50.

Већина студената били су доскора чланови јуниорске екипе. Ово је један од најбољих атлетских клубова који посвећује велику пажњу развоју атлетике по средњим школама. Веома нам је жао што нисмо могли разговарати са неким од њих зато што смо у Савезу затекли само бројке које ипак доста говоре.

Издаје Савез студената Београдског универзитета и великих школа. Уређује редакциони колегијум. Главни и одговорни уредник Бора Павловић. Уредништво и администрација Београд, Балканска 4/IV. Тел. 23-464. чековни рачун 1032-Т-227. Штампа „Омладина", Булевар Војводе Мишића 19. Лист излази средом. Цена 10 динара. Тромесечна претплата 120 дин.